ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XXIV ВЕРЕСЕНЬ 1977 Ч. 9 (276)

СПРОСТУВАННЯ НЕДОГЛЯДУ

У числі „Веселки" за липень-серпень ц.р. на сторінці 18-ій трапився недогляд. У піднаголовку казки „Три золоті волосинки" помилково подано: „Ілюстрація Анни Завадівської". Має бути: Ілюстрація Ольги Рудакевич".

Просимо вибачити!

Редакція „Веселки"

ЩО ЦЕ?

а) Уночі гуляє, а вдень спочиває,
Має круглі очі, бачить серед ночі,
Мишей ловить, а не кіт,
Вдень мовчить, вночі кричить.

б) В сто одежок одягається,
В повітрі літає,
У річці купається,
Одежок не скидає,
А завжди суха буває.

в) Червона, солодка, пахуча, росте низько — до землі близько.

г) Має шапку, та не має голови, має ногу, та без черевика.

ґ) Уночі літає, вогником мигтить, а диму немає.

ХТО ТАКИЙ?

Не ходжу я, а скакаю,
Бо нерівні ноги маю.
Через поле навмання
Перегнав би я коня.
Я страшенний боягуз,
Всіх на світі я боюсь.
В полі, в лісі, навкруги
Скрізь у мене вороги.
Часом лізу я у шкоду,
Їм капусту на городах,
Моркву, ріпу, буряки.

ДИВНИЙ ТКАЧ

Розгостився ткач у куточку,
Тче сіточку на смерточку
Рідній сестрі, близькій свасі,
Бідній мусі і комасі?

МАЛА І ВЕЛИКА

По круглому полі
Біжить мала поволі,
А велика швидко,
Чи вже час іти у школу,
Чи швиденько, чи поволі.

Б.Д.

Загадки Никифора Щербини:

ЯКИЙ ЦЕ КРАЙ?

Як же зветься гарний край,
Де за ставом степ і гай
Пишно квітнуть, наче рай?

КОЛЮЧИЙ І ПОВЗАЄ

Він голки колючі має,
Очка чорні, ніжки босі.
Він людини не кусає,
І в руках його не носять.

ЩО БЕЗ ЯЗИКА ГОВОРИТЬ?

Вона всього людей навчає,
Сама ж і язика не має.
Заставить плакати й сміятись,
В науках і в красі кохатись.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК З ЧИСЛА „ВЕСЕЛКИ" ЗА ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ 1977 р.: КОНИК: ...додому; ...маленький; ...жученята; ...дожидають; ...жучиха; ...виглядає; ...поспішайся; ...доволі. **ЗАГАДКИ:** а) Мак. б) Коник і гриб. в) Муха. г) Комарі. **ХТО ВІН?** Лист. **ЩО ЦЕ?** Каша. **ЗАГАДКА:** термометр.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у „Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колеґія. Річна передплата становить у ЗСА — 5.00 долярів, у інших країнах — рівновартість цієї суми. Для членів УНС 4.00 доляри. Ціна окремого числа 50 центів. Ціна подвійного числа — 75 центів.
"THE RAINBOW" — "VESELKA"
Обкладинка роботи Яреми Козака
Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
30 Montgomery Street — Jersey City, N.J. 07302
Subscription $5.00 per year. UNA members $4.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Ярема Козак — Школярі

Галина ЧОРНОБИЦЬКА

ДО ПРАЦІ В ШКОЛІ

**Ще по-літньому сонце гаряче,
а пожовкло вже листя тополі.
В літній час відпочив ти, юначе,
приготуйся ж до праці у школі.**

**Треба вчитись старанно і пильно,
щоб іти до мети неухильно,
бо наука — то зброя могутня
в боротьбі за щасливе майбутнє.**

**Виростай і мудрішай щороку,
школа вчить і гартує, щоб став ти
у житті на дорогу широку
вірним лицарем Волі і Правди —**

**Проти тьми і лихої навали,
проти дій зловорожої зграї,
для добра всього чесного людства,
для добра твого Рідного Краю.**

Тополя — poplar-tree; неухильно — stadily; навала — invasion, inroad; зграя — громада птахів, вовків, риб, а також злих людей (gang, band).

Никифор ЩЕРБИНА

ДО ШКОЛИ

Я сьогодні йду до школи,
Вже нові настали дні.
Поможи, щаслива доле,
Бути вченому мені!

Я прийду до школи вчасно,
До науки там візьмусь,
Я навчусь писати красно
І читати научусь.

Я — школяр. Іду до школи,
Ждав науки стільки літ!
З книг пізнаю все навколо,
Україну й цілий світ.

Я сьогодні йду до школи
В товаристві школярів!..
Ясне сонечко над полем,
Ясне сонце в букварі!

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрація Юрія КОЗАКА

ПЕРШОГО ДНЯ

Минуло усміхнене літо,
Весела скінчилася гра —
До школи, до школи час, діти,
До книжки, до праці пора!

І всі, одягнувшись чистенько,
Поважно йдемо за поріг.
Цілунком прощає нас ненька,
А тато проводить на ріг.

Автобус аж кректе з утіхи,
Що стільки везе школярів,
Він басом під гомін і сміхи
Гуде свою пісню без слів.

Він гордий, що знову щоранку
До школи нас може вести,
Бо й він, як і ми, безустанку
Прямує вперед, до мети.

НАША КОЛОМИЙКА

(Ілюстрація Юрія Козака)

Гей, ходжу я до садочка,
Де дітей багато,
І так мені веселенько,
Мов в велике свято.

Співаємо, танцюємо,
Рисуєм, гуляєм —
Хоч надворі дощик сіє,
Ми про це не дбаєм.

Хоч надворі вітер віє,
То яке нам діло? —
Ми сонечко намалюєм,
Щоб в садку нас гріло.

Роляник

БЛАГОСЛОВИ!

Благослови нас, добрий Боже,
Благослови, Пречиста Мати,
Хай Ваша ласка нам поможе
Щасливо рік шкільний почати!

К. ПЕРЕЛІСНА

Ілюстрації Михайла МИХАЛЕВИЧА

ЧЕРЕВИЧКИ

Поруч з нашою хатою була „нічия” ділянка, відгороджена від двору дірявим парканом з хвірткою, що ніколи не зачинялась. На вулицю виходили ворота, завжди замкнені на колодку. Власне, „нічиєю” ту ділянку назвати не можна було, бо вона належала нашій далекій родині, що жила на селі. Іноді та родичка згадувала, що у неї є в місті земля, і писала до нашої мами, що хоче там збудувати хату і переїхати жити до міста. А за якийсь час повідомляла, що передумала, що їй і в селі добре. Але минав час, землі ніхто не купував, ані ніхто не приїздив хоч би глянути на неї. Паркан трухлявів, ворота хилились, земля заростала густими кущами порічок, черемухи, шипшини та високими бур'янами.

Сусіди кривились, дивлячись на той пустир, а нам, дітям, нічого кращого й не треба було: земля — „нічия”, нікому до неї діла немає — гасай хоч цілий день! Ми з братом цілком „законно” ходили туди через хвіртку, а сусідські діти дірками в паркані користались. Та частіше за всіх на тому пустирі бавились ми з Петрусем, та ще тато свою мисливську собаку Леді там муштрував.

Леді була ще молода, але дуже розумна й метка. Скільки вона тих різних мисливських штук знала — і „піль”, і „шерше” і „куше”! Нам дуже хотілося з нею бавитись, щоб вона нам палички подавала, як ми їх кудись кинемо, щоб відшукувала якусь річ, що її ми в траві ховали, але тато забороняв нам „псувати нюх” у Леді.

— Ви ще не розумієте, як треба собаку вчити, — казав він нам. — Леді мусить уміти птахів відшукувати, а не ваших ляльок чи драні черевички. Не чіпайте її!

Зідхнули ми тяженько, та сперечатись з татом не сміли: татове слово було закон. Лишили ми Леді в спокої, а звернулись до нашого менш гонорового приятеля — Полкана, що не мав інших обов'язків, як стерегти хату.

Полканові ще й року не було, а був він великий на зріст, мав грізний вигляд, та був зовсім не злий, хоч чужих людей у двір не пускав. Таких собак, звичайно, на ланцюгові тримають, вони тоді зліші бувають, але Полкан не хотів на прив'язі сидіти. Прив'яжуть було його, а він нашийник скине й гасає з нами, де хоче. І хитрий же був: коли його прив'язували, він надимав шию, щоб нашийник ледве-ледве на неї находив, а коли відходили від нього — він лапами бац! бац! і збивав нашийник з себе. Тато махав на нього рукою — „потім привчиться!” а ми й раділи тому.

Надивившись, як тато на пустирі свою Леді „натаскував”, муштрував, ми захотіли й Полкана того навчити. Звичайно, Полкан не все переймав, бо Леді то ж була мисливська собака, а він був дворняга.

Патички він охоче нам приносив, бо дивився, куди вони падають, і м'ячика малого ловив у свою пащу, і заховану річ у бур'янах навчився відшукувати, а робити „стійку” над горобцями чи шпаками ніяк не хотів. Ти йому кажеш „шерше”, себто шукай, а він навколо тебе стрибає та весело гавкає. А скажеш „піль”, візьми — летить, як скажений, до бур'янів, до кущів і ганяє за птахами доти, поки всі з пустиря не повивтікають. А тоді прибіжить назад до тебе, задоволено молотить себе хвостом по боках і чекає, щоб ти його ще й похвалив.

Так і не пощастило нам зробити з Полкана мисливську собаку. Дуже вже був він непосидючий, любив бігати та стрибати, а стояти чи лежати з нашого наказу не хотів. Гри він любив з біганиною — і нас було заморить, і сам засапається. Шукати, заховані речі, а особливо старі черевики

йому дуже подобалось. Якщо ми виходили з хати із порожніми руками, Полкан зразу ж заходжувався здирати черевики з наших ніг. Ухопить було за шнурки і тягне їх і туди й сюди, так що й на ногах не встоїш. А як вийдемо босоніж — біжить у сіни шукати наших старих черевиків. Знав, що там ми їх кидали. І хоч які б там черевики не були, він візьме тільки мої і тягне до мене. Великих він не хотів шукати — понюхає, підкине лапою і піде собі геть. Мовляв, з такими бавитись не буду.

Правила гри він добре пам'ятав: слухняно стоїть було біля одного з нас, поки другий на пустирі черевики ховає, і тільки на команду — „шукай!" зривається з місця і біжить у бур'яни. Побігає, побігає і черевики таки знайде. Приносив до нас обидва зразу: знайде одного, покладе десь і біжить другого шукати. І морочиться-морочиться, поки вхопить обидва наразу у зуби і так несе до нас. Нате, мовляв, вам! В одному ж вам не ходити!

Найчастіше ми бавились з моїми старими сандалками. Вийду я було у двір босоніж і кажу: „Принеси, Полкане, сандалі!" Він радий біжить у сіни, приносить мені їх і кладе передо мною, а сам чекає, поки я їх заховаю. А тоді вже набігається, поки знайде їх у траві, і гордо несе їх до мене і чекає, щоб я їх узула. Інакше не відійде й інших черевиків не шукатиме. І такий він смішний був при тому: стоїть, хвостом матляє і зуби щирить, по-собачому посміхається.

Весела була гра, що й казати! Та через неї мені довелось і червоніти і мало не плакати, як я пішла перший раз до школи.

Того дня не до гри нам було з Полканом. Поки мама мене одягла, причісувала, шнурувала черевички (новенькі!) та поки бабуся потішала брата, що й він на той рік до школи піде, Полкан від порога не відступався, але не гавкав, не вищав, чекав мовчки. А тільки я вийшла з хати, він шасть у сіни й тягне мені мої сандалики. Поклав мені під ноги, а сам так сумно на мене дивиться, що мені аж жалко його стало.

— Полканчику! — кажу йому: — я до школи йду. Я скоро повернуся, а ти з Петрусем поки побався!

Хотів Петрусь мої сандалики взяти, а Полкан як гиркнув, ухопив їх і подався на пустир. Махнула я рукою та й пішла за мамою з двору, бо треба було до школи поспішати, де там уже про Полкана та черевички думати! Не встигла я мамі розповісти, як ми з Полканом гралися, як уже й до школи дійшли, бо школа була близенько, на третій вулиці від нас. Дивлюсь, а там повно дітвори, і майже всі знайомі, і з нашої вулиці і з сусідніх. Обступили мене, розпитують, книжки мої розглядають, свої показують і сніданками хваляться. Не спостерегла я, як і мама десь ділась — додому пішла. А тут дзвоник — діти в кляси біжать, поспішають, і я за ними. Та перша лекція була мені, як іграшка, бо я вже всі літери знала. І не зчулась я, як знову дзвоник задзвонив — на перерву: можна йти у двір, побігати, погратися. І дуже хочеться таки — пострибати, бо я ж уже школярка! І перша вклясі, бо і вчителька мене похвалила! Та тільки я вийшла в коридор, як ціла юрма дітей кинулась до мене, сміються, кричать, за руки тягають:

— Іди швидше!.. Швидше, Наталко!... Подивись, що він приніс!..

Витягли мене на вулицю. О-ох! Стоїть мій Полкан перед дверима і сандалики мої, діряві, старі, потріпані, в зубах тримає. Я так і кинулась до нього:

— Назад, Полкане! Додому! Додому біжи!.. Віднеси Петрусеві черевички!

А Полкан поклав черевички передо мною, а сам задоволено зуби щирить та хвостом себе по боках молотить. І байдуже йому, що навколо стільки чужих дітей галасує, сміється з нього. Тільки одного разу і гиркнув, як хтось до черевичків руку простяг. Ну, що ти з ним будеш робити? На щастя, задзвонив дзвоник, і всі діти побігли до своїх кляс. Побігла і я, покинувши черевички перед школою. Сіла на свою лавку, губи

К. ПЕРЕЛІСНА

Я І ДІДУСЬ

(Ілюстрація Любослава Гуцалюка)

Як я стану вже старенький,
Отакий, як мій дідусь,
То, напевно, потихеньку
І ходити вже навчусь.

Й без ціпочка вже нікуди
І ніколи не піду,
І стрибать ніде не буду —
Ні у хаті, ні в саду.

І тоді ми з ним у згоді
Завжди будемо гулять,
І дідусь не скаже: „Годі!
Як то можна все стрибать?!"

Ціпочок — паличка, костур (cane, stick).

кусаю, щоб не плакати. А діти мало з вікон не падають:

— Полкан... Полкан...

Тут наша вчителька ввійшла, подивилась на мене:

— Піди, — каже, — Наталко, забери свої черевички у Полкана, а то він нам учитись не дасть.

„Еге! Забери! — думаю собі. — То ж треба їх перед Полканом взути, а не просто забрати. От капосний Полкан!"

Вийшла я з школи — стоїть Полкан, чекає на мене. Вхопила я ті черевички, ляпнула ними його по голові:

— Ух, ти дурний! Що ти наробив? Осміщив мене перед усіма...

Подивилась я на всі боки, чи ніхто не бачить мене, і сіла на сходи сандалики взувати. Поставила свої новенькі черевички біля себе, а сандалики на ноги натягла, ще й ногою під ніс Полканові тицьнула:

— Дивись, поганцю — взула! Біжи тепер додому!

Гавкнув Полкан, вхопив мої нові черевички і помчався геть. Я за ним:

„Полкане! Полкане!" — та де там! І не озирнувся.

Вернулась я до кляси, за сльозами нічого не бачу, сандалики ноги тиснуть, ремінці за мною волочаться, а діти регочуть, бо з вікон бачили, як Полкан поміняв мені черевички.

Ледве я до дзвоника досиділа, а тоді побігла додому перевзуватися. Відібрала у Полкана свої черевички, а сандалики на горище закинула, щоб він удруге до школи не приніс. Насварила Полкана, сказала, щоб він до мене й не підходив. А він стоїть, хвостищем матляє і зуби щирить, думає, що я з ним граюся. Взяла мене досада — перший день у школі і отак осоромитися! Цур тобі, Полкане!

Пояснення-словничок: **ділянка — lot, plot of land; височіти — високо підійматися; трухлявіти — порохнявіти (to rot); порічки — current; черемха — bird cherry; пустир — vacant plot of land; меткий — жвавий (lively, brisk); драний — подертий, зношений (torn, ragged); нашийник (dog collar); дворняга — дворовий пес, призначений стерегти подвір'я (cur); заморити — змучити, втомити (to exhaust); босоніж — barefoot; вищати — to screech, to yelp (про собаку); юрма — юрба (crowd); капосний — nasty, harmful; поганець — nasty man, тут: nasty dog; горище — garret, loft; цур тобі! — shame on you!**

Роман ЗАВАДОВИЧ

АНГЕЛ-СТОРОЖ

(Ілюстрація Ніни Мриц)

Склади, Марусенько, долоні,
Молитву щиро відмовляй,
Дитятку в золотій короні
Себе в опіку ти віддай!

Воно ж пошле тобі помогу:
Одного з ангелів своїх,
Щоб від поганого і злого
Він повсякчас тебе стеріг.

П о м о г а — допомога, поміч; п о в с я к ч а с — завжди.

Галина ЧОРНОБИЦЬКА

ПРО ДІВЧИНКУ ГАЛЬКУ

(Ілюстрація Яреми Козака)

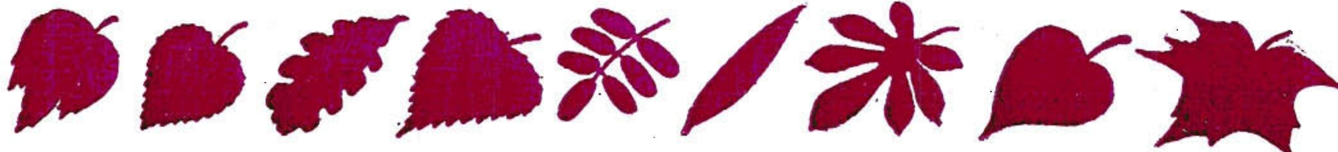
Вишивала хусточку Галька,
а в садочок прилетіла галка
та й усілась на вишневу гілку.

Задивилась Галька на галку,
упустила, загубила голку.

Просить галку зплакана Галька:
„Знайди мою голочку, галко!“

Г а л к а — птах з родини воронових з чорним блискучим пір'ям (crow, jackdaw).

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: Петро ХОЛОДНИЙ*

ГОЦА ДРАЛА

Раз до ґномових воріт
Підійшов чорненький кріт.

— Скарб знайшов я, каже кріт,
Як я рив підземний хід.

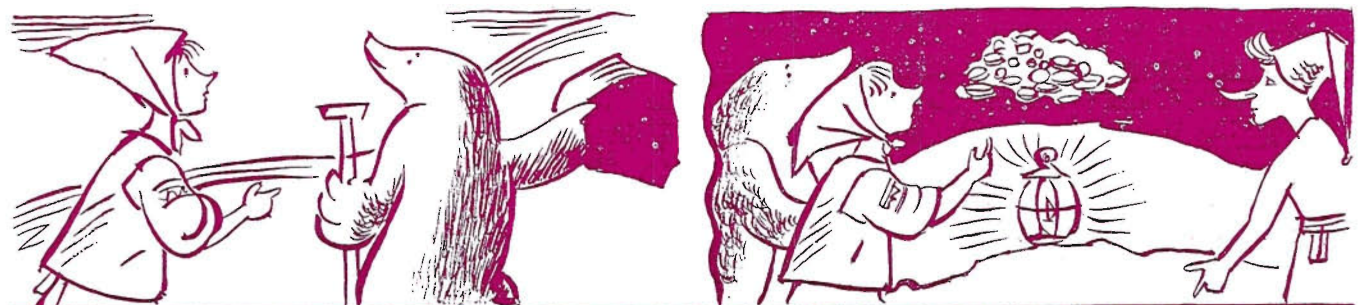
Ґном побіг за ним якстій:
— Справді скарб? Він буде мій!

Коло скарбу ґном сидить,
Береже його, не спить.

Під землею глухо, темно,
Тільки скарб блищить таємно.

День просидів, тиждень може,
Ну, а далі вже не може.

Зажурилась Гоца Драла,
Всюди ґномика шукала.

Та, на щастя, трапивсь кріт,
Показав підземний хід.

— Що ти робиш? — Таж сиджу,
Скарб великий бережу!

Кинь той скарб! А як не кинеш,
Під землею з ним загинеш.

Ми, ґном'ята, волі діти,
Сонцем, світом нам радіти!

Руку ґном подав як слід,
Вийшов з Гоцою на світ.

УЛЮБЛЕНОМУ АВТОРОВІ „ЧАП-ЧАЛАПА" ЕКО-ВІ У 75-ЛІТТЯ -- МНОГИХ ЛІТ!

Едвард Козак-ЕКО

Діти й дорослі люблять читати книжки з гарними кольоровими ілюстраціями, як по дощі веселка на небі. Гарно ілюстровані книжки й журнали всім читачам, зокрема дітям дуже подобаються, і що кращі ілюстрації, то діти радніше такі видання читають. Ось і наша ,,Веселка" — якщо б не було в ній так багато гарних ілюстрацій, хто зна, чи діти так радо читали б її.

Є такі мистці-ілюстратори, які люблять дітей і радо ілюструють видання для дітей. У нас були й є мистці, що вславилися своїми ілюстраціями — Олена Кульчицька, Юрій Нарбут, Василь Лапин, Охрім Судомора, Віктор Цимбал, Микола Бутович. І тепер у вільному світі живуть і працюють мистці-малярі, які залюбки ілюструють для дітей. Ви знаєте багато з них із ,,Веселки" — Петро Андрусів, Богдан Божемський, Іван Брикович, Яків Гніздовський, Любослав Гуцалюк, Михайло Дмитренко, Василь За луцький, Юрій і Ярема Козак, Мирон Левицький, Галина Мазепа, Михайло Михалевич, Ніна Мриц, Зеновій Онишкевич, Богдан Певний, Петро Холодний, а є між ними й один, що пише дітям вірші і сам їх ілюструє. Цього мистця добре знають ваші батьки, старші брати й сестри, а й не один з вас знає його з раніших річників ,,Веселки" і з книжок для дітей. Це — славний Едвард Козак, скорочено — ЕКО!

І ось цього, 1977 року наш мистець Едвард Козак-ЕКО святкує 75-ліття свого життя, 50-ліття своєї мистецької творчости і 45-ліття своєї праці, як ілюстратор для дітей.

1931 року став виходити у Львові журнал для дітей ,,Дзвіночок", а 1937 року ще й журнал ,,Малі Друзі". Обидва журнали ілюстрував ЕКО. У журналі ,,Малі Друзі" він вміщував дотепні рисункові віршовані ,,Пригоди Тарасика Бульбасика" та ілюстровані історійки і сміховинки з своїми ілюстраціями. У ,,Веселці" ЕКО містив численні віршовані історійки про ,,Чап-Чалапа", ,,Пуня Довгоноса" й ,,Галу Балу". Він зілюстрував багато віршів, казок, оповідань, сміховинок інших авторів. Виконав також обкладинки до двох річників ,,Веселки". Багато книжок прикрасив ЕКО своїми ілюстраціями — славного ,,Лиса Микиту" Івана Франка, ,,Пригоди ґномика Ромтомтомика" Р. Завадовича, ,,Кота Музику" Діми.

Для дорослих протягом багатьох років ЕКО видає гумористичний журнал ,,Лис Микита", який здебільша сам ілюструє і в якому пише смішні історійки. Може й ви часом з своїми батьками оглядаєте цей журнал деколи навіть дещо з нього прочитаєте чи оглянете карикатуру та й посмієтеся.

У 1972 р. українська спільнота відзначила 70-ліття ЕКА. Цього року у його 75-ліття відбулися святкування в Дітройті і Ню Йорку. Під час зустрічі у Ню Йорку іменовано його почесним членом Об'єднання Українських Письменників ,,Слово". Була також відкрита виставка картин ЕКА, Юрія й Яреми Козаків.

Разом з усією українською громадою вітаємо й ми, Видавництво, Редакція, співробітники й читачі ,,Веселки", нашого незрівняного ілюстратора-гумориста ЕКА. Читачі ,,Веселки" просять ЕКА й далі втішати їх своїми ілюстраціями та сміховинками в нашому журналі і в інших виданнях для дітей.

ДИТЯЧИЙ ПРИВІТ

(У 75-ліття Едварда Козака)

Хто не знає пана Ека,
Хто не чув про пана Ека?
Він і пише, і рисує
Чи надворі сніг, чи спека.

Він, здається, не сміється,
Все поважні має міни —
Та зате до нас сміються
Милі Екові картини.

А коли напише вірша
Добрим дітям на потіху,
То чи хочеш, чи не хочеш,
А не вдержишся від сміху.

Ми ніколи не забудем
Веселеньких тих картинок,
Як до нас із Чап-Чалапом
Він чалапав у гостину.

І тому то наші діти,
Ті, що зблизька і здалека —
Всі уміють розказати
Про отого пана Ека.

І його вітають щиро
У його родинне свято:
В уродини-роковини
Сімдесяті ще і п'яті.

Дай Вам Боже, все, що гоже:
Много літ, багато сили,
Щоб не раз Ви у „Веселці”
Нас, дітей, розвеселили!

(рз)

У країні Баю-Баю,
Що про неї всі вже знають,
За четвертою горою,
Там є школа над водою.

Школярі сидять всілякі:
В жупанцях маленькі раки
І, новенькі вбравши капці,
Черепашечка на кладці.

Жабка зошит має грубий,
Надуває пишно губи,
Побіч неї чемні жучки
Сіли, взявшися за ручки.

Чап-Чалап, хоч як спішився,
Був би в школу запізнився:
Задивився на сороку,
Білобоку, чорнооку.

Добре, що Циркун побачив
І гукнув: „Сідай, козаче!”
Через гори, через доли
Прибули на час до школи.

Вчитель Клепка каже: „Діти,
Тихо треба всім сидіти!
Вчитись будемо помалу
Всі читати „Гала-Балу”.

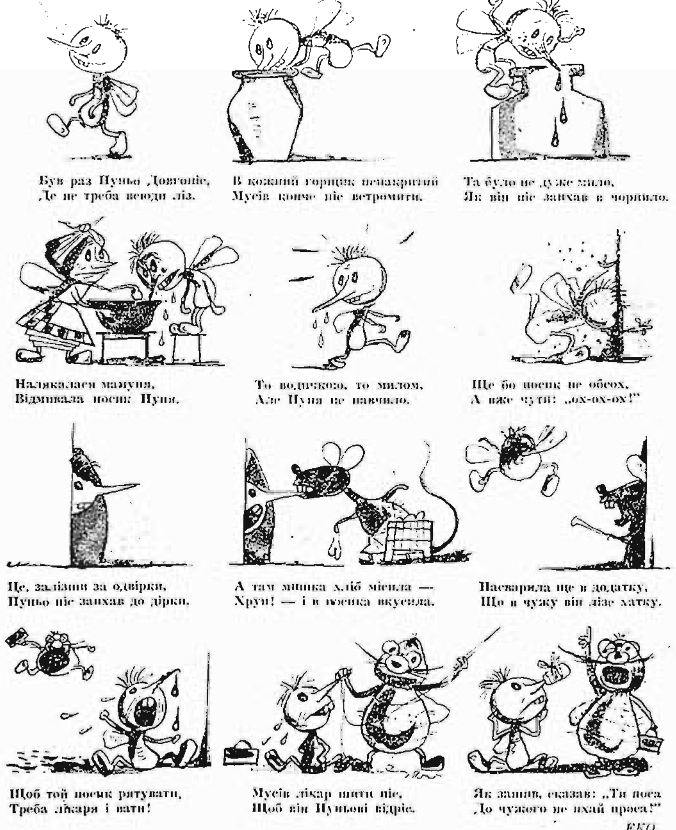

„Гала-Балу” як читали,
Мало з кладки не упали...
Не так з муки від науки,
Як від тої риби-щуки.

Щука та була зубата,
Страх велика і хвостата,
Ще й письма не розуміла —
Школу з'їсти всю хотіла.

Пан учитель дзьобом дзьобнув
Щуку неписьменну, злобну,
Школярів щоб не лякала,
Як читають „Гала-Бала”.

ЕКО

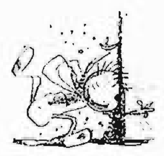

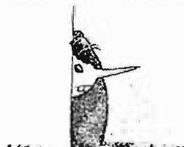
Був раз Пуньо Довгоніс,
Де не треба всюди ліз.

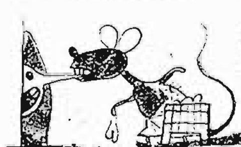
В кожний горщик ненакритий
Мусів конче ніс встромити.

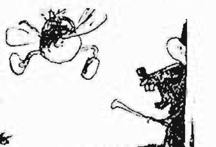
Та було не дуже мило,
Як він ніс запхав в чорнило.

Налякалася мамуня,
Відмивала носик Пуня.

То водичкою, то милом,
Але Пуня не навчило.

Ще бо носик не обсох,
А вже чути: „ох-ох-ох!”

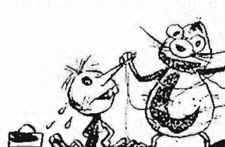
Це, залізши за одвірки,
Пуньо ніс запхав до дірки.

А там мишка хліб місила —
Хруп! — і в носика вкусила.

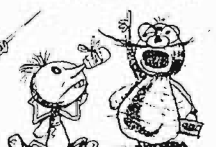
Насварила ще в додатку,
Що в чужу він лізе хатку.

Щоб той носик ратувати,
Треба лікаря і вати!

Мусів лікар шити ніс,
Щоб він Пуньові відріс.

Як зашив, сказав: „Ти носа
До чужого не пхай проса!”

ЕКО

Вероніка ФІЛІНОВИЧ

Ілюстрації Ніни МРИЦ

СОНЯШНИЙ ЗАЙЧИК

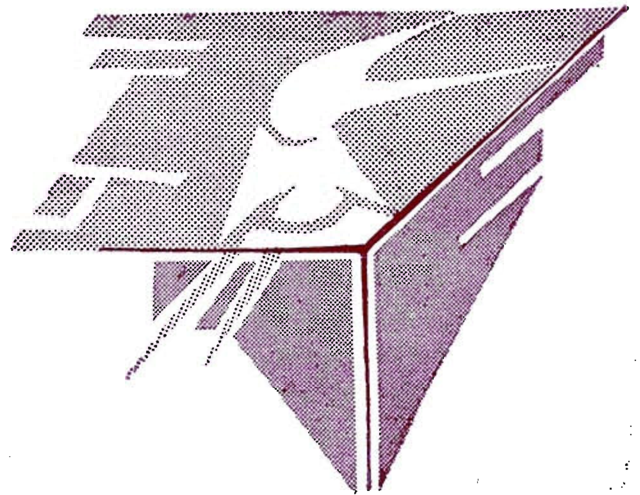
Проснувся Юрасик уранці, чує — хтось ніби у вікно стукає. Глянув — нікого немає, тільки сонечко зайчика на стіну пустило, грається з Юрасиком.

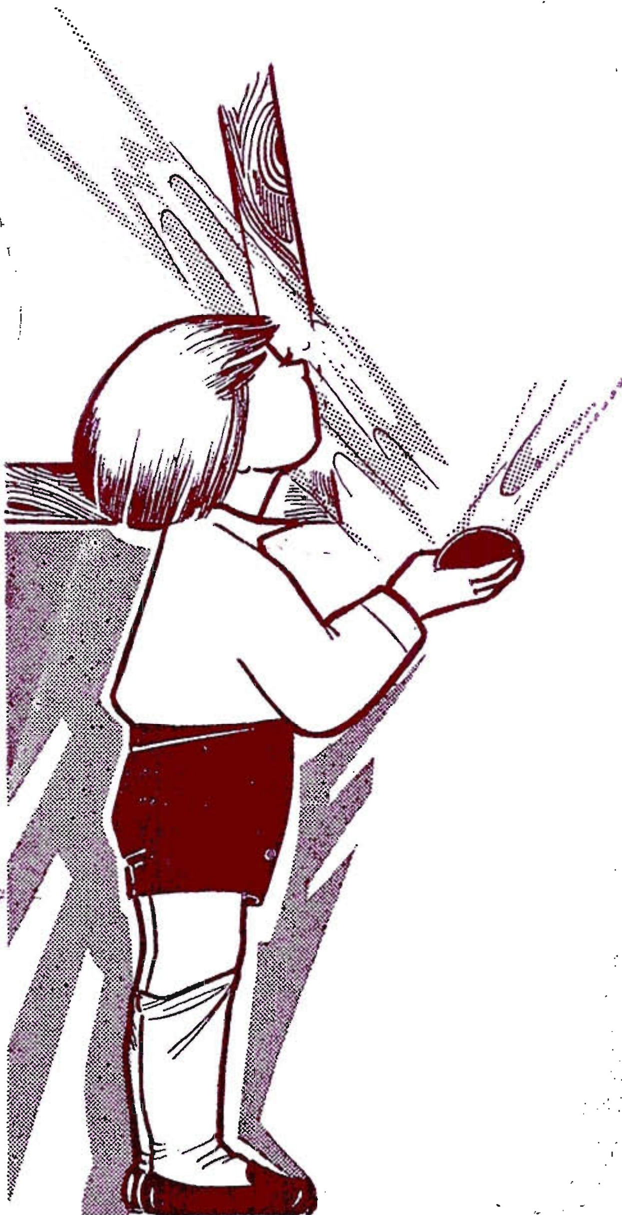
— Це ти, зайчику, у шибку стукав? — питає Юрасик.

— Ні! — сам собі Юрасик відповідає.

А зайчик тим часом помаленьку, полегеньку та й сів на ліжечку.

— Вставати треба, хоч і не хочеться одягатись. Але, скільки не лежи, нічого не поможе! Як не встану, то зайчик поскаче на городець, квітами буде гратися, а морківку вигребе і з'їсть.

Глянув Юрасик у вікно — аж сіренька вивірочка на нього дивиться, лапкою махає, надвір кличе. Юрасик скочив з ліжка, мов зайчик, раз-два вже й зуби почистив, раз-два помився.

Аж тут мама кличе до столу снідати.

— Почекайте, зайчику та вивірочко, я не забарюся, тільки Богу помолюся, а потім раз-два і наїмся!

Помолився Юрасик Богу, поцілував маму та батька, з добрим ранком вітаючи, і вже хотів раз-два й сніданок з'їсти. Та мама каже:

— Не годиться поспішати, треба їсти поволі — так, як люди їдять!

Мамусю, таж на мене сонечко, вивірочка й зайчик чекають!

— Нічого, почекають!...

Їв чи не їв, перехрестився, подякував за сніданок, поцілував усіх, а кота Диркача погладив. Прибіг у свою кімнатку зайчика забрати. Глянув на стіну — немає, на ліжко — немає. Утік зайчик! А, може, його вивірка через вікно виманила надвір гратися?

Вибіг Юрасик надвір. Бачить — на лавочці сидить вивірка, щось у лапках тримає.

— Ану, сіренька, віддай мені зайчика!

— Якого зайчика?

— А того, що в моїй кімнаті по стінах стрибав, спати мені не давав.

— Та то ж не зайчик, а сонечко! То воно зайчиком зробилося, щоб тебе збудити.

— Та невже?

Глянув Юрасик на будинок, а сонечко знову зайчика пускає, скаче по стіні, грається.

— Оце ти таке, сонечко! То це ти мене зайчиком приваблюєш, довго спати не даєш?

— Аякжеж! — сміється сонце.

— Цінь-цінь-тілінь! —защебетали горобчики. — Ми вже давно повставали, напилися водиці, зерна поклювали. Підніми ручки, мов крильця, та й нумо по дворі літати — хто кого випередить. Ціп-тінь-тілінь, чи вмієш ти щебетати?

— Я не вмію ні літати, ні щебетати, — відповів Юрасик. — Я вмію на одній нозі скакати. Будемо гратися: хто хоче, може ховатись, а я буду вас шукати та, мов зайчик, скакати.

Прочитайте і відповіжте: Що то за зайчик, що його сонечко на стіну пускає? чи ви коли бачили, як сонце світить у кімнату крізь гілки дерева під вікном? що сталося, що Юрчик по сніданні вже не побачив зайчика в своїй кімнаті?

Вигребти, вигрібати — to rake out; **забаритися** — to linger; to be late; **виманювати**, виманити — to entice, to lure; **приваблювати**, привабити — to attract, to draw.

К. ПЕРЕЛІСНА

„ЗАЙЧИКИ"

Лесь аж липне до віконця,
Бо на скельця повить сонце.
Круть уліво — ні, нема!
Круть управо — упіймав!

А із скелець тих „зайчата"
Пострибали по всій хаті:
Лізуть вгору, аж на стелю,
І на сіни, й на постелю...

Враз всі „зайчики" пропали!
„Ви куди це повтікали?"
Зиркнув Лесик у віконце —
Заховала хмарка сонце!

Вероніка ФІЛОНОВИЧ

Ілюстрації Юрія КОЗАКА

СОН, МОВ КОТИК...

Сон, мов котик волохатий,
Йде до Маркової хати,
Там на ліжечко сідає
І тихесенько співає:

„Люлі, люлі, хлопчики,
В гніздах сплять горобчики,
Вивірочки — у дуплі,
В ліжках — діточки малі.

Люлі, люлі, колихаю,
Ясні очка закриваю,
Зорі сонно мерехтять —
Зорі спати теж хотять."

Волохатий — hairy; **дупло** — ямка, заглибина в дереві (hollow); **мерехтіти** — to shimmer, to glimmer.

ЗЕМЛЕТРУСИ

Напевно всі з нас читали або чули про землетруси, а напевно є й такі, що бачили наслідки землетрусу або чули, як під ними тремтить земля. Є різні грізні явища природи — буревії, повені, але наймогутніші й найстрашніші з них — землетруси.

Майже кожного дня на земній кулі десь відбувається землетрус — один або й кілька. Часом земля затремтить і зараз перестане, часом у домах самі повідчиняються двері, розхитаються висячі лямпи під стелею, а, буває, в старих мурах появляються тріщини. Це трапляється тоді, коли осередок землетрусу десь далеко від нас.

Однак там, де є осередок землетрусу, все обертається у несамовите страхіття. Земля хитається-коливається, часом і рухається, в ній з'являються розколини, западини, будинки валяться, узбіччя гір разом з лісами обвалюються, засипають долини рік і зупиняють їх течію. А коли це трапляється над морем, тоді вода страшенно хвилює, буриться, височенні хвилі (не раз заввишки в 30, 50, а бувало й понад 90 стіп) заливають береги, викидають на суходіл кораблі, виривають з корінням дерева, навіть розбивають міцні бетонові бльоки — несуть страшну руїну та знищення. Безрадні люди масово гинуть під тягарем звалищ, у пожежах або в хвилях розбурханого моря.

Такі описи „пекла на землі" залишили нам свідки землетрусів у Лісбоні 1775 року, Сан Франсіско 1906 року та в багатьох інших містах.

Землетрус — невблаганний убивник людей і всього живого. В околицях Шенсі (Китай, 1556 згинуло під час землетрусу 830 тисяч людей, у Калькутті (Індія, 1737 р.) — 300 тисяч, у Японії (1700 р.) — 200 тисяч, у Кансу (Китай, 1920 р.) 180 тисяч, в Токіо (Японія, 1923 р.) 143 тисячі, в Лісбоні (Португалія, 1775 р.) — 50-60 тисяч, в Перу (1970 р.) — 67 тисяч. Місто Сан Франсіско в Каліфорнії було землетрусом майже цілком зруйноване і спалене вогнем. Відколи люди стали робити записи про землетруси, то підрахували, що від них загинули на всій земній кулі приблизно 74 мільйони людей.

Наука, що досліджує землетруси, називається з-грецька сейсмологія. Вона каже, що землетруси постають як наслідок зрушень-пересунень у середині землі.

Нутро землі заповнене магмою, розтопленою вогняною масою, яку зверху оточує, мов шкаралупа яйце, земна кора. Ця кора складається з твердої скелі у 70 миль завгрубшки, але вона не одностайна, а поділена на приблизно 12 окремих велентенських плит. Є тихоокеанська, евразійська, північноамериканська, індійська та інші плити. Недосліджені дотепер сили з нутра землі натискають на плити земної кори і спричиняють їх пересунення. Краї цих велетенських плит натискають одна на одну, ламаються-кришаться, і там, де це діється, постають землетруси.

Землетруси бувають і тоді, коли вибухають вулкани, бо вогненна лява і гази з глибини проривається з великою силою крізь щілини земної кори і спричинюють її зрушення.

Землетруси не тривають довго — заледве кілька секунд, але підготова до них відбувається довший час. Тоді спеціяльні дуже чутливі апарати, сейсмографи, записують „вступні" тремтіння" землі. То підземні сили усувають побічні перешкоди, щоб промостити собі місце до головного удару. Учені твердять, що можна буде передбачати землетруси і зарані залишати загрожені околиці. Встановлено, що перед головним ударом землетрусу довший час земля злегка тремтить, а потім заспокоюється на кілька тижнів, навіть місяців. Це — зловісний знак. Тварини передчувають лихо і виявляють неспокій. Після цього затишшя приходить властивий землетрус в супроводі подібного до грому гуркоту, клекоту й шуму.

Можливість землетрусів не всюди однакова. Вони постійно з'являються в Італії, Греції, Туреччині, Китаї, Японії і вздовж західніх узбереж Північної та Південної Америки. Дуже рідко бувають у Швайцарії, Єгипті, Бразилії та в Східній Европі включно з Україною, та й сила їх невелика. У З'єднаних Стейтах Америки більші землетруси можливі в околицях міста Сіятл (ст. Вашінґтон), у стейті Каліфорнія, в частині стейту Невада з містом Рено, частини стейтів Монтана і Юта, околиці над середнім бігом ріки Міссісіппі та околиці міста Боффало в ст. Ню Йорк. Найбезпечніші місця, де землетруси не передбачаються — стейт Тексас і південна Флорида.

На землях України також бували землетруси, спричинені вибухами вулканів. Гори на Закарпатті ще й сьогодні мають назву „вулканічні Карпати".

Учені роблять досліди, чи можна перешкодити появі землетрусів. Виглядає, що коли б ви-

ПОЕТ, ЩО ЛЮБИВ ВЕСНУ И ДІТЕЙ

Никифор Щербина

У раніших річниках „Веселки" були друковані вірші поета Никифора Щербини. Деякі читачі нашого журналу мають у своїх домашніх бібліотеках збірку його творів для дітей „Проліски". Вийшла вона в 1969 році. Вміщені в ній вірші й загадки, які поет нанаписав у 1942-60 роках. Тут є вірші, в яких поет описує красу весни: „Проліски", „Барвиріз", „На волю". У вірші „Літо" описано красу літньої пори. Інші присвячені змалюванню картин осени: „Павучки", „Осінь". До найкращих поезій належать: „Узимку", „Сніжинки", „Ялинонька", „Зайчик", „Пташки". У них автор дає гарні описи зимової природи й пише про діток, які питають мами, куди відлітають пташки на зиму. Тут діти знайдують віршики про зайчика-стрибайчика, що бігає по пухкому сніжку. Є й баєчка про білку (вивірку) і про ґаву (ворону). Баєчка повчає читачів, що треба робити так, як білочка (придбати припаси на зиму), а не так, як ґава, що прогуляла всеньке літо. Казочка „Синиця" навчає діток бути обережними, щоб не попасти в небезпеку.

Всі вірші написані чистою українською мовою. Їх зрозуміє кожна дитина. Багато цих віршів можна співати. Деякі з них танкові, деякі надаються на мелодеклямацію (декляміція під музику). Накінці книжечки вміщені загадки. Книжечка видана чепурно в мистецькому оформленні мистця Миколи Бутовича.

Н. Щербина не напише вже більше віршів для дітей. Він помер у Ню Йорку 21-го березня ц.р. Помер навесні, про яку так гарно пише у вірші „Веснянка":

Весна, весна прийшла,
Квіток нам принесла!
Малята в ліс ідуть,
Де проліски цвітуть.

А над гуртом малят
Пісні пташок дзвенять:
Весна, весна прийшла,
Нам радість принесла!

Никифор Щербина народився на Кубані, в Україні, в сім'ї козака-хлібороба. Вчився в Києві і в Харкові, де й закінчив в 1936 році університет. Був викладачем світової літератури. Належав до кількох письменницьких організацій. Друкував свої твори в різних газетах, журналах і збірниках. Під час Другої світової війни покинув рідну землю і пішов на еміґрацію. У місті Авґзбурзі в Німеччині редаґував журнал для дітей „Новак" (1946), де вміщував свої вірші. Прибувши до Америки, проживав у Ню Йорку.

У цьому числі „Веселки" на стор. 3-ій передруковуємо його вірш „До школи", який вперше появився в нашому журналі в жовтні 1972 року. В наступних числах надрукуємо інші вірші поета, а також деякі його віршовані загадки.

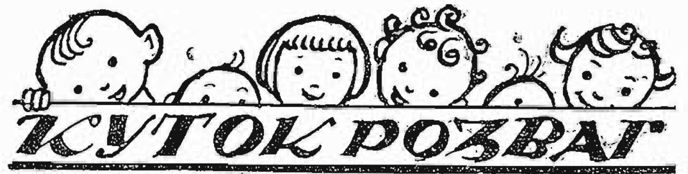
В.Б.

помпувати воду з глибини землі, де заноситься на землетрус, тоді тремтіння землі припинились би і землетрусу не було б. Але ці досліди є лише в початковій стадії.

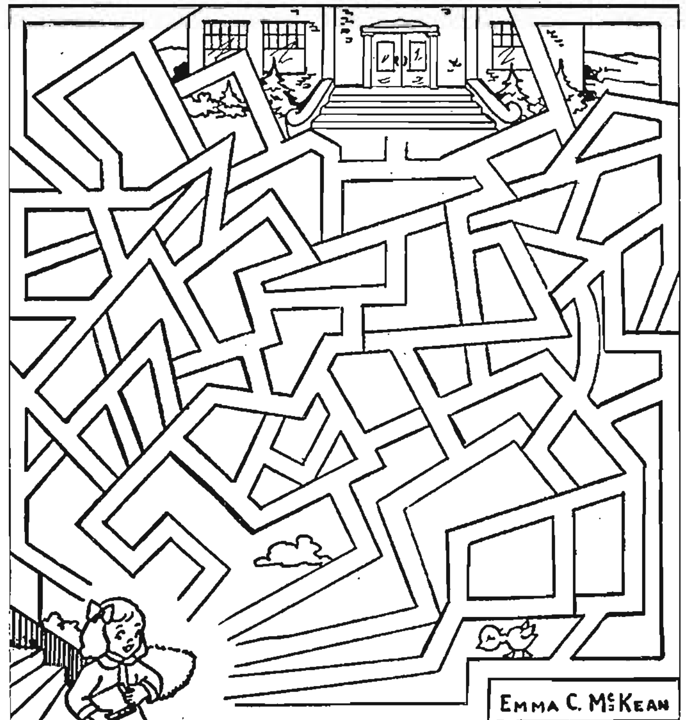
Отож, можна сподіватися, що в ближчому чи дальшому майбутньому людина зможе не допустити до землетрусів або бодай буде так точно передбачати їх появу, що всі люди з своїм майном заздалегідь залишать загрожені околиці.

М. Маморський

Пояснення-словничок: **землетрус** — earthquake; **тремтіти або дрижати** — to tremble; **явище природи** — natural phenomenon; **тріщина** — crack, rift; **несамовитий (шалений)** — raving; **западина** — hollow, cavity; **суходіл** — dry land; **зрушення** — displacement; **земна кора** — crust; **плита** — plate; **зловісний** — такий, що віщує лихо (ominous); **затишшя** — тихий, спокійний час; **клекіт** — gurgle.

ПОМОЖІТЬ ЛЕСІ ЗНАЙТИ НАЙКОРОТШИЙ ШЛЯХ У ШКОЛУ!

З Лесиного дому до школи веде багато вулиць, доріг і стежок, але тільки один прямий шлях. Чи можете знайти цей шлях?

Сценарій і текст: Роман ЗАВАДОВИЧ
Scenario and Story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: Петро ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН-СІЧОВИЙ СТРІЛЕЦЬ

ІСТОРИЧНА КАЗКА

BOHDAN-SICHOVY STRILETS

UKRAINIAN TALE

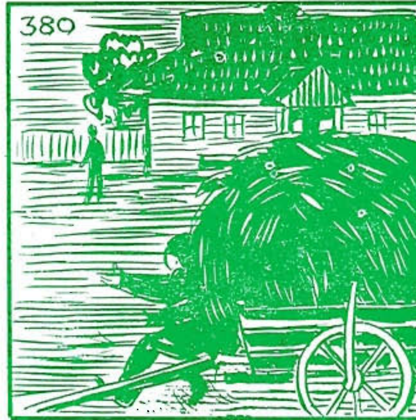
РОЗДІЛ XXV: „БУДЬТЕ ГОТОВІ"!

CHAPTER XXV: "BE READY!"

Віз заїхав на невелике подвір'я, і там візник випріг коней.

The wagon made its way to a small yard and the driver took the harness off the horses.

Коли стемніло, почувся легкий свист, і Богдан висунувся з сіна.

When it became dark, a soft whistle pierced the air and Bohdan crawled from under the hay.

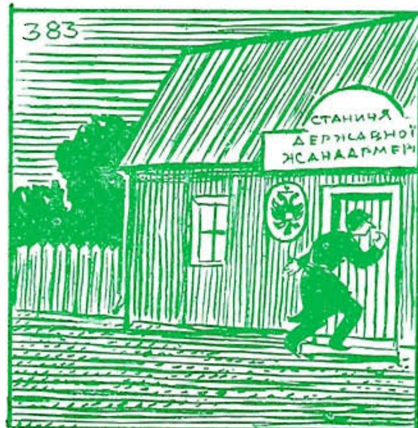
Мирон сіпнув Богдана за рукав, і обидва мовчки вступили в хату.

Myron tucked at Bohdan's sleeve and both entered the house.

Ніхто не бачив, як з-за рогу повітки крадьки виглядав худий горбатий чоловічок.

Unnoticed, scrawny, hunchbacked man, hiding behind a hut, stealthily observed what was happening.

За хвилину той горбаль постукав у двері дому з написом: Станиця державної жандармерії.

In a while, the hunchback was knocking on a door that bore the sign: State Police Station.

— Це я, Томек! — шепнув горбаль крізь двері, і жандарм пустив його в сіни.

"It's me, Tomek," whispered the hunchbak and a policeman let him into the hallway.

(Продовження буде)

(To be continued)